

En miljon framför tv:n

Berättelse

Det var måndagen den 8 oktober 2012, på kvällen. Klockan åtta började en ny tv-serie på SVT. Den hette *Torka aldrig tårar utan handskar*, och Jonas Gardell hade skrivit den. Det var en av de kvällar som många i Sverige skulle minnas länge.

Serien byggde på Gardells böcker. Den handlade om unga homosexuella män i Stockholm på 1980-talet. På den tiden kom en ny och okänd sjukdom som hette hiv. Många unga män blev sjuka, och många dog. Många i samhället var rädda och vände dem ryggen. Till och med en del på sjukhusen var rädda för att röra de sjuka.

Jonas Gardell hade arbetat länge för att berätta deras historia. Först skrev han böckerna. Sedan gjordes de om till en tv-serie i tre delar, en del varje måndag. Han ville att Sverige skulle minnas männen som så många hade glömt.

Denna första kväll satt över 1,2 miljoner människor framför tv:n samtidigt. Det var många fler än vad någon hade väntat sig. Folk satt tysta i sina soffor, och många grät. Dagen efter pratade människor om serien på jobbet, i skolan och på bussen.

För Jonas blev det ett stort ögonblick. Hans berättelse nådde inte bara några få läsare, utan en hel nation på samma kväll. Året därpå, 2013, vann serien priset Kristallen för årets tv-drama. Men det viktigaste för Jonas var något annat: att de glömda männen äntligen blev sedda.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en tv-serie	en berättelse i flera delar på tv
bygga på	En film kan bygga på en sann historia.
homosexuell	en person som blir kär i någon av samma kön
okänd	som man inte känner till
vända någon ryggen	lämna eller överge någon som behöver hjälp
samtidigt	på samma gång
en soffa	en mjuk möbel som man sitter i
att gråta	när tårar kommer ur ögonen
en nation	ett helt land och dess folk
ett ögonblick	en mycket kort tid
ett pris	en belöning för något bra

Läsförståelsefrågor

1. Vilken dag och vilket år startade tv-serien?
 1. en söndag år 2010
 2. måndagen den 8 oktober 2012
 3. en fredag år 2013
2. Vad handlade serien om?
 1. unga homosexuella män och sjukdomen hiv på 1980-talet
 2. en fotbollsmatch i Stockholm
 3. ett bröllop på landet
3. Hur kom serien till?
 1. Jonas filmade den ensam med sin telefon
 2. först skrev Jonas böckerna, sedan gjordes de till en tv-serie
 3. den fanns redan på 1980-talet
4. Hur många tittade den första kvällen?
 1. några hundra
 2. cirka tiotusen
 3. över 1,2 miljoner
5. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Serien visades i tre delar, en del varje måndag.
 2. Färre människor tittade än vad man hade väntat sig.
 3. Serien vann priset Kristallen året därpå.
6. Varför ville Jonas berätta männens historia? Svara med egna ord. (öppen fråga)
7. Varför tror du att många pratade om serien dagen efter? (inferens)

Facit

1. måndagen den 8 oktober 2012
1. unga homosexuella män och sjukdomen hiv på 1980-talet
1. först skrev Jonas böckerna, sedan gjordes de till en tv-serie
1. över 1,2 miljoner
1. ja b) nej (fler tittade än väntat) c) ja
- Exempel på svar: Han ville att Sverige skulle minnas männen som hade glömts bort och som samhället ofta hade vänt ryggen.
- Exempel på svar: Serien berörde så många på samma gång att den blev något gemensamt att tala om och dela med varandra.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten är skriven i preteritum. Öva gärna preteritum (var, började, satt, grät, vann) och tidsord (först, sedan, dagen efter, året därpå). Tema: en berättelse som nådde en hel nation. Var lyhörd – hiv och död kan beröra elever personligt.

Diskussionsfrågor

- Har du sett en film eller serie som många pratade om samtidigt? Berätta.
- Varför kan det vara viktigt att minnas svåra händelser i historien?
- Vad gör att en berättelse berör många människor?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en gång då många människor du känner pratade om samma sak.

Källor och faktagranskning

- Jonas Gardell – Wikipedia (svenska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Jonas_Gardell
- Jonas Gardell – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Jonas_Gardell
- Norstedts förlag: Torcka aldrig tårar utan handskar: <https://www.norstedts.se/bok/9789113147291/torka-aldrig-tarar-utan-handskar>
- Sveriges Radio Kulturnytt: Jonas Gardell, Torcka aldrig tårar utan handskar: <https://www.sverigesradio.se/artikel/5626859>

Faktagranskad i juni 2026. Jonas Gardell föddes den 2 november 1963 i Täby och växte upp i Enebyberg norr om Stockholm i en kristen familj som var aktiv i baptistförsamlingen. Han debuterade som författare 1979, sexton år gammal, med diktsamlingen Den tigande talar; hans första roman, Passionsspelet, kom 1985. Han fick sitt genombrott som ståuppkomiker i slutet av 1980-talet. Romantrilogin Torcka aldrig tårar utan handskar gavs ut 2012–2013 och handlar om hiv-epidemin bland unga homosexuella män i Stockholm på 1980-talet; den blev en prisbelönt tv-serie på SVT 2012. Gardell levde tillsammans med Mark Levengood från 1986, paret gifte sig 2011 och separerade 2023. Gardell har två barn, en son och en dotter. Han har utsetts till hedersdoktor vid bland annat Lunds universitet och Linköpings universitet. Gardell lever 2026. Osäkerhet: exakt formulering av tidiga scendebuter och vissa årtal för enskilda shower kan variera mellan källor; sådana detaljer har hållits allmänna i nivåtexterna. Bildens licens (CC BY-SA 3.0) är verifierad på Wikimedia Commons.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.